

Li Andersson vas ym.

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä taiteen ja kulttuurin rahoitukseen (100 000 000 euroa)

Eduskunnalle

Valtio tukee taidetta ja kulttuuria monin tavoin. Valtion budjetin kautta osoitetuilla varoilla rahoitetaan muun muassa suomalaisten orkestereiden, teattereiden ja museoiden toimintaa sekä vapaan kentän toimijoita, lainauskorvauksia, taiteilija-apurahoja ja taiteilijaeläkkeitä. Julkinen tuki on elintärkeää ylläpidettäessä monipuolista ja elävää taidekenttää. Samalla on kehitettävä uusia tapoja parantaa taiteellista työtä tekevien ansaintamahdollisuuksia.

Vuonna 2014 julkaistussa Taiteilijan asema 2010 -tutkimuksessa todetaan, etteivät taiteilijat pääsääntöisesti pysty elättämään itseään taiteen tekemisellä. Taiteellista työtä tekevien tulotaso on usein matala, ja työskentely vuorotellen ja limittäin niin palkkatyösuhteissa kuin itsensätyöllistäjänä on yleistä. Taiteilijoiden lukumäärä on kasvanut 2000-luvulla, mutta taiteen tuki- ja apurahajärjestelmät eivät ole pysyneet kasvun mukana. Tämän seurauksena esimerkiksi kilpailu apurahoista on entistä kovempaa.

Taiteen edistämiskeskus on esittänyt, että taiteilija-apurahojen määrää lisätään 100 apurahalla ensi vuoden alusta alkaen, ja että apurahoja korotetaan yleiskorotuksen lisäksi 10 prosentin tasokorotuksella. Näiden parannusten on arvioitu maksavan noin 3 miljoonaa euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmä valmistelee parhaillaan ehdotuksia toimenpiteistä, joiden tavoitteena on parantaa taiteellisen toiminnan edellytyksiä. Työryhmän toimeksiantona on tarkastella muun muassa taiteilijoiden toimeentuloa ja koulutusta sekä taiteen jakelua, levitystä, kansainvälistymistä ja digitalisaatiota ja kehittää uusia toimintamalleja vastaamaan näihin. Työryhmän alustavissa esityksissä mainitaan esimerkiksi apurahojen muuttaminen taitelijapalkkoiksi, tukijärjestelmän uudistaminen hakumuotoja vähentämällä sekä alueellisen toiminnan ja arviointijärjestelmän uudistaminen.

Vasemmistoliitto on esittänyt taiteilija-allianssin kokeilemista Suomessa esimerkiksi pilottihankkeella. Taiteilija-alliansseja on käytössä Ruotsissa ja Norjassa. Niiden perusajatuksena on luoda päteville freelancereille ammatillinen, taloudellinen ja sosiaalinen turvaverkko työsuhteiden muodossa. Taiteilija-allianssin perustamisesta on Suomessakin käyty vilkasta keskustelua ja kehitetty erilaisia malleja siihen.

Kaikkien uudistusten toimeenpano edellyttää rahoitusta. Esimerkiksi pitkään valmisteltu kulttuurin valtionosuusudistus jäi tekemättä rahoituksen puutteen takia. Tällä vaalikaudella etenevät ainoastaan museoiden valtionosuusjärjestelmän uudistaminen sekä vapaan kentän harkinnanva-

Talousarvioaloite TAA 21/2018 vp

raisten tukien muutokset. Taiteen ja kulttuurin osuus valtion budjetissa on vuonna 2018 noin 460 miljoonaa euroa ja vuoden 2019 talousarvioesityksessä noin 443 miljoonaa. Noin puolet tästä rahoitetaan rahapelitoiminnan tuotolla. Taiteen ja kulttuurin osuus budjetista on pysynyt pitkälti muuttumattomana viimeisten vuosien aikana. Vuosina 2010—2018 osuus on pysynyt tasaisesti noin 0,8%:n tasolla. Tämä on selvästi liian vähän kasvaneisiin tarpeisiin nähden.

Vasemmistoliitto haluaa kasvattaa taiteen ja kulttuurin rahoitusta pitkällä aikavälillä tuntuvasti. Jo ensi vuonna kulttuurin ja taiteen rahoitusosuus tulisi nostaa prosenttiin valtion budjetista. Vuoden 2019 talousarviossa tämä vastaisi noin sadan miljoonan euron lisämäärärahaa. Määrärahalisäys olisi tarpeellinen niin valtionosuusuudistuksen toimeenpanemiseksi kuin esimerkiksi taiteilija-apurahojen uudistamiseen, taiteilija-apurahojen sekä -eläkkeiden määrän kasvattamiseen, taiteilija-allianssikokeilun käynnistämiseen, nuorison kulttuuriseteleiden käyttöönottoon sekä teattereiden, orkestereiden ja museoiden rahoituksen kasvattamiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 100 000 000 euroa momentille 29.80.52 taiteen ja kulttuurin rahoitukseen.

Helsingissä 28.9.2018

Li Andersson vas
Paavo Arhinmäki vas
Anna Kontula vas
Hanna Sarkkinen vas
Aino-Kaisa Pekonen vas
Annika Lapintie vas
Matti Semi vas
Katja Hänninen vas
Silvia Modig vas
Markus Mustajärvi vas
Kari Uotila vas